

Eszerint a nyelvek és irodalmak tanulmánya elválaszthatatlanul össze van fűzve az illető nép társadalmi viszonyainak ismeretével s épen ezért nemcsak az angol nyelvre kell tanítani az iskolában, hanem Angolországnak, az angol népnek, az ottani szokásoknak, intézményeknek, művelődésnek ismeretére is. A nyelv és irodalom nem cél, csak eszköz arra, hogy bepillantassunk egy idegen nemzetnek szellemi világába; legyen tehát az idegen nyelvi óra az illető idegen országnak egy idevarázsolt darabja, mely idegen légkörbe viszi a tanulókat. A füzet tartalmából kiemeljük még *G. Guillaume* cikkét (*A nemzeti konvent közoktatásügyi bizottságának munkálatai*), mely a következő számban fejeződik be s tulajdonképen kivonat egy nagy munkának (*A nemzeti konvent közoktatásügyi bizottságának jegyzőkönyvei*) VI. és utolsó kötete elé írt bevezetésből. E cikk igen becses adatokat foglal magában a francia oktatásügy történetére nézve.

*Scheid*nek az olvasmányok kiszemeléséről szóló értekezése nyitja meg a májusi füzetet. E tanulságos értekezésnek magva az a gondolat, hogy az olvasmányok sorozatának összeállításában ne az irodalom, hanem a gyermeki lélek fejlődése, tehát a pszichológiai szempont legyen irányadó. Mindig keveset s csupán a gyermeki lélek fejlettségi fokának megfelelő dolgokat olvassunk. E fejlődési fokokat így állapítja meg a cikkíró: Legelőször másoknak a kalandjai, cselekedetei érdeklik a gyermeket, még pedig kezdetben a csodás. később a csupán eleven, drámai elbeszélések, történetek. Utóbb következik a másoknak érzelmei iránt való érdeklődés nyilvánulása, a lírai hajlandóság, mely egyeseknél nem is jelenkezik. Csak legvégül fejlődik ki s még több egyénnél elmarad a filozófiai, politikai, kritikai, erkölcsstani elmélekedések iránti fogékonyság. Eszerint a legelső olvasmányoknak legendáknak, eposzoknak, elbeszéléseknek, majd drámáknak kell lenniök fokozatos egymásutánban, ezeket kövesse az egyéni költészet, a líra s fejezzék be a sort a gondolkodók művei. *Mlle A. Fiévet* *A természettudományok az elemi leányoktatásban* cím alatt erősen hangsúlyozza a természettudományi oktatás gyakorlati irányának fontosságát, a tanulóknak kísérletezések útján öntevékenységre szoktatását, az elvont, tudományos igazságoknak konkrét gazdasági és háztartási dolgokra alkalmazását, az egészségügyi vonatkozásoknak kellő kidomborítását.

*

Dr. Nagy József.

Revue Universitaire. (1906 okt.—dec.)*

8. szám, 1906 október 15. — A folyóirat szerkesztősége vitát indít meg a francia érettségi vizsgálatra (*baccalauréat*) vonatkozólag,

* Az utolsó ismertetés az 1906. évf. 512—515. lapjain.

olyanformán, hogy fölhívást intézett az egyetemi tanárokhoz, a különféle középiskolák tanáraihoz, a szülőkhöz és szociológusokhoz, feleljenek a következő négy kérdésre: 1. A mai érettségi vizsgálat eredményei jobbakk-e a régiénél? 2. Szükségesek volnának-e még az új szervezeten is bizonyos módosítások, és melyek? 3. Ha a módosítások nem elegendők, el kell-e törölni az érettségi vizsgálatot, kell-e valamivel helyettesíteni s vajjon mivel? 4. Hogyan lehetne a szabad- vagy magánoktatásra alkalmazni az olyan megoldást, melyben az érettségi vizsgálat el volna törölve? E kérdésekkel ismét főlszínre kerül az érettségi vizsgálatoknak sokat vitatott ügye, mely Franciaországban nemrég heves parlamenti harcokra adott alkalmat. Az érettségi fönntartásának szószólói azonban mégis el tudtak érni annyit, hogy nem törölték el e vizsgálatot, csak megreformálták. Hogy ezekkel a reformokkal nincs mindenki megelégedve, azt bizonyítja a kérdésnek újabb föltámadása. *D. Mornet Oktatás és fölügyelet* cím alatt azt fejtegeti, mily helytelen dolog a francia internátusokban e két nevelői ténykedésnek éles különválasztása, s az utóbbinak szegényesen díjazott és kevés tiszteletben álló tanulmányi fölügyelőkre bízása. E baj elhárítása végett azt ajánlja, hogy a tanárok is vegyenek részt a fölügyeletben, viszont a tanulmányi fölügyelők is az oktatásban. Ekként családiasabb jelleget öltene a francia középiskolának belső élete. A *Havi krónika* című rovatban többi közt szó van a nemzetközi gyermekeseréről, mely a tanulók nemzetközi levelezésének természetes kiegészítője, s melynek lebonyolítására külön társaság is alakult. Közölve vannak az 1907. évi tanárvizsgálatokon fordítandó és magyarázandó írók, azonkívül bőséges könyvészeti utalások könnyítik meg a jelölteknek a vizsgára készülést.

9. szám, 1906 november 15. — A novemberi füzet megkezdí a francia középiskolai tanárvizsgáló bizottságok elnöki jelentéseinek közlését, melyek a közoktatásügyi miniszterhez vannak intézve s az 1906. évi tanárvizsgálatok eredményéről és tanulságairól adnak számot. A történet-földrajzi csoportnak vizsgálatairól (*agrégation*) *P. Foncin* tesz jelentést, melyből elsősorban a statisztikai adatok méltók figyelmünkre. Az 54 jelentkező közül megfelelt 12 (vagyis 22%), akiknek fele az *École normale* 8 jelöltje közül került ki. Nevezetes, hogy a párizsi bölcsészettudományi karnak 18 jelentkezője közül egyetlen egy sem vált be. A megállapított mértéket nem ütötte meg 78%. Az írásbeli dolgozatok általában véve nem voltak nagyon kielégítők. Tételül volt kitzúve az ókori történetből: *A római birodalomnak közigazgatási szervezete a köztársaság végén*. A középkori történetből: *VII. Gergely és az investitúra-harc*. Az újkori történetből: *A parlamentek XVI. Lajos alatt*. Földrajzból: *A Niger-folyó fizikai*

és gazdasági szempontból. Közölve vannak a szóbeli vizsgálatok kérdései is. Végül a jelentéstevő bizottsági elnök hét pontba foglalva tanácsokat ad a jelölteknek arra nézve, miképpen készüljenek a vizsgálatokra. A következő cikkben *H. Bourgin* azt javasolja, hogy az 1902-iki tantervnek a latin nyelvre vonatkozó az a rendelkezése, mely szerint a szövegmagyarázat legyen a felső osztályoknak legfőbb szóbeli gyakorlata, terjesztessék ki a latinon kívül a francia és görög nyelvre is. A hírek közül főlemlítjük a tanári gyakorlóévről szóló miniszteri rendeletet.

10. szám, 1906 dec. 15. — Folytatólag kapjuk *L. Bompard*-nak az 1906. évi *agrégation de grammaire*-ről írott jelentését. A 82 jelentkező közül 14 (azaz 17%) ütötte meg a mértéket. Az írásbeli dolgozatok általában itt is gyöngéeknek vannak minősítve. A francia szabaddolgozat tárgyának nehézségét maga a bizottság elnöke is elismeri. Volt azonkívül egy görög-latin nyelvtani, metrikai és prosodiai dolgozat, egy francia nyelv- és verstani dolgozat, *Rousseau Contrat social*-jából fordítás latinra, az *Esprit des Loix*-ből fordítás görögre, végül franciára kellett fordítani Cicerónak egyik levelét (*ad Att.*, II. 21.). Sajátságos, hogy a XVIII. századbeli klasszikus íróikból való francia szövegeket, melyeket latinra és görögre kellett fordítani, számos helyen félreértették a jelöltek. A szóbeli vizsgálaton magyarázott görög, latin és francia írók szintén föl vannak sorolva. *F. Gache* arról értekezik, minő szerepük van az anyáknak az iskola és család együttes munkájában. A hírek közt találjuk a legmagasabb fokú középiskolai tanári vizsgálatot (*agrégation*) szabályozó miniszteri rendeletnek a humaniorákat illető részét. Számos figyelemreméltó vonása közül kiemeljük például azt az egyet, hogy az élő nyelvekből a szóbeli előtt kívánnak egy francia nyelvű értekezést, mely az illető idegen nyelvnek irodalomtörténetére vonatkozik, egy idegen nyelven írott értekezést, mely az illető idegen népnek művelődését fejtegeti, egy fordítást franciából idegen nyelvre s egyet idegen nyelvből franciára. Az előbbi két dolgozat elkészítésére hét-hét óra van adva, az utóbbi kettőére négy-négy óra.

Dr. Nagy József.